

1. Omenanäytteesi

Lajike on Lepaan Liereä

Lajike on syntynyt Hinnonmäen koeasemalla Lepaalla 1920 luvulla vapaasti pölyttyneen Antonovkan siemenestä. Sen toisena vanhempana (isänä) pidettiin aiemmin lajikeominaisuuksiensa mukaan ruotsalaista Åkerö-lajiketta. Nyttemmin DNA-tutkimus on kumonnut Åkerön isyyden. Puu on suhteellisen voimakaskasvuinen ja nuorena pysty, myöhemmin leviävä. Sato alkaa aikaisin ja on runsas, kuten Antonovkallakin. Sato valmistuu poimittavaksi syyskuun lopussa ja hedelmät säilyvät parisen kuukautta. Lajike on hyvin terve ja sopii sen vuoksi myös ns. luomuviljelyyn. Hedelmien maku on lievästi mausteinen, sopivasti makeutta ja happoa. Antonovkaa huomattavasti arvokkaampi lajike.

2. Omenanäytteesi

Punaisempi omena

On kuten arvelitkin Punakaneli

Vaaleampi omena

Edustaa kanelilajikkeiden vanhinta muotoa. Aiemmin Suomessa lajike kulki nimellä Ruskea Kaneli. Nyttemmin Ananaskaneli.

Lajike kuuluu venäläisten lajikkeiden ”Kanelit” ryhmään ja on ilmeisen lähellä ryhmän alkuperäistä emopuuta. Alkukielinen nimi on ”Koritschnevoje Ananasnoje”. Ensimmäinen maininta suomalaisessa kirjallisuudessa tästä lajikkeesta on Alexandra Smirnoffin Suomen pomologian käsikirjassa vuodelta 1894.

Kaneleiden arvellaan syntyneen Venäjällä Pskovin – Novgorodin alueella ilmeisesti jo 1700 luvulla. Meille lajikkeen arvellaan tulleen 1850 luvulla Viipurin läänin kautta. Saksassa lajiketta on viljelty Zimtpfel-nimellä. Ruotsissa Ananaskaneli on jäänyt tuntemattomaksi, sen sijaan siellä on viljelty kaneleiden punaista ja keltaista värimuotoa (Röd Kanel ja Gul Kanel). Suomessa Kanelit olivat 1929 tehdyn yleisyyskyselyn mukaan viidenneksi suosituimpia omenia. Edelleenkin kaneleita on vanhojen puiden joukossa runsaasti, johtuen niiden valtavan hyvästä pakkasen kestävydestä ja elinvoimaisuudesta. Punakaneli on edelleen meillä Suomessa kauppaomenalajikkeena, mutta nykyiset kannat eivät ole näiden vanhojen ja alkuperäisimpien veroisia.

3. Omenanäytteesi

Näyte ½

En tunne entuudestaan tätä lajiketta. Ominaista sille on paksuhkot ja harvinaisen pyöreät lehdet sekä pienehköt ja pyöreähköt siemenet. Kirjallisuuden ja kuvastoni mukaan lajike voisi olla hyvin vanha lahtelainen lajike Andelin. Epäilen tätä kuitenkin, koska lajiketta ei ole lisätty 1960 luvun jälkeen. Epäilen vahvasti, että kyseessä ei ole nimetty lajike vaan siemensyntyinen puu.

Omenan perimästä:

Viljelty omena, *Malus domestica*, on useiden eri puolilta maapalloa olevien *Malus* lajien risteytymien tulos. Viljelyyn on otettu ja lajikkeiksi nimetty joko luonnosta löydettyjä ihmisen kannalta positiivisia yksilöitä tai tietoisien kasvinjalostustyön kautta syntyneitä risteytymiä. Näitä lajikkeita lisätään kloonamalla, jolloin kunkin lajikkeen perimä saadaan pysymään ennallaan (ennen vanhaan puhuttiinkin "laadun jatkamisesta"). Siis maailman kaikki "Valkeat kuulaat" ovat yhden ja saman emopuun suvuttomia jälkeläisiä ja geneettisesti identtisiä.

Malus-sukua voidaan geneettisesti verrata ihmiseen. Molemmat lajit ovat erittäin heterozygoottisia, omenatkin vain harvoin itsesiittoisia. Hedelmöitymisen kautta lisääntyessään kahta samankaltaista omenapuuksilöä ei tule. Viljelyyn otetut lajikkeet ovat vain ihmisen, ei itse omenapuun, kannalta edullisia. Lisääntyessään siemenestä (luonnollista tietä) omenalajikkeiden sanotaan "villiintyvän". Se tarkoittaa paluuta lähemmäksi alkuperäisiä *Malus* lajeja. Geneettiset muutokset näkyvät jo ensimmäisessä sukupolvessa, mutta tällöin on useinkin vielä havaittavissa piirteitä vanhemmista. Muutaman sukupolven jälkeen *Malus* palaa lähelle alkumuotoaan "villipuuksi", jolle on tyypillistä okainen latvus, pienet lehdet ja hedelmät, karvas hedelmien maku, voimakas kasvu ja meidän ankarassa ilmastossamme hyvä talvenkestävyys. Tämän vuoksi kookkaimmat ja vanhimmat omenapuumme ovat ns. villipuita.

Näyte 2/2

Arviosi on oikea. Lajike on Pekka.

Kohuttu suomalainen uutuus (Lobo x Huvitus). Laskettu kauppaan syksyllä 1999. Hedelmä keskikokoinen ja paksukuorinen. Omenan väri on erikoinen: tumman purppuranpunainen, miltei musta. Myös mallossa on runsaasti punaväriä. Makea ja kaunis erikoisuus. Puu jää pienikokoiseksi. Tutkimuslaitoksella lajiketta arvioitaessa sen lempinimi oli Musta Pekka. Musta jäi sitten tietyistä syistä pois virallisesta nimestä. Voit leikitellä teippaamalla vielä värityttömän Pekan päivänpuoleiseen kylkeen vaikkapa nimikirjaimesi maalarinteippisuikaleilla. Omenan värityessä nimikirjaimesi loistaa vihreänkeltaisena tummalla pohjalla.

4. Omenanäytteesi

Ei ole mikään nimetty lajike vaan siemensyntyinen puu. Hyvin monet 20 – 30-luvun puut ovat siemenpuita. Useimmat tuon aikaiset lajikkeet ovat tuhoutuneet mm 1939 – 1940 ankaran ns. sotatalven pakkasiin ja juuriosasta kasvanut nykyinen puu on peräisin siemenlisäytystä perusrungosta, johon lajike on aikoinaan vartettu. Omenassasi on Antonovka-lajikkeen piirteitä. Tuona aikana Antonovkastasta otettua siementä käytettiin runsaasti perusrunkojen lisäyksessä.

5. Omenanäytteesi

Näyte 1/3

Lajike on Antonovka, kuten arvelitkin.

Lajike on kotoisin Ukrainasta ja on Venäjän (valtiollinen maantiede tietysti muuttunut Antonovkan syntymisen jälkeen) vanhimpia ja kuuluisimpia lajikkeita. Suurisatoisena ja terveenä ja erinomaisena talouskäyttöhedelmänä se on levinnyt kaikkiin maapallon hedelmäviljelymaihin. Suomeen ensimmäiset Antonovkat on istutettu Valamon luostariin n. 1840. Hyvin vanhoja Antonovkaistutuksia pomologi Smirnoff kertoo n 1900 löytäneensä Viipurin läänistä ja Uudeltamaalta, erityisesti Artjärveltä.

Nyttemmin Antonovkan suosio on jo vähentynyt. Sitä on korvattu suomalaisella Antonovkan siemenjälkeläisellä, joka on nimetty lajikkeeksi Lepaan Liereä. Uusimmat Antonovkajalostemme (Lobo x Antonovka) ovat suomalaiset Konsta ja Juuso nimiset lajikkeet.

Näyte 2/3

En tunnista nimetyksi lajikkeeksi. On siemensyntyinen puu. Liitän loppuun jutun omenan perimästä

Näyte 3/3

Ei ole mikään nimetty lajike, vaan siemensyntyinen puu. Pinnan kuulakas kiilto ja pitkä kanta viittaisivat johonkin marjaomenalajikkeeseen, samoin myös silmän reunarypyt. Maussa ja mallon rakenteessa on viitteitä Åkerö lajikkeesta. On mahdollista, että kyseessä on Åkerön ja marjaomenan risteymä. Mutta tämä vain varovaista arviointia.

6. Omenanäytteesi

Lajike on Punakaneli

Hyvin tyypillinen ja aito. Silmiinpistävien hyvät erikoistuntomerkit: Silmäkuopan ympärillä säännölliset viisi kyhmyä, muistuttaa mansikan kukkaa ja lehtien karkeahammastus ja nirkkomaisesti suippeneva oksankärki.

Kaikki Kanelit ovat venäläistä alkuperää. Oletetaan niiden syntyneen 1700 luvulla Novgorodin – Pskovin alueella. Alkumuoto on kulkenut meillä nimellä Ananas kaneeliomena. Siitä on jo emämaassaan syntynyt erilaisia värimuunnoksia mm Pskovin punainen, jota pidetään punakanelin emolajikkeena. Keltainen, jossa punaisia tai oranssisia viiruja, kulkee meillä nimellä Keltakaneli. Ensimmäinen kirjallinen maininta mainituista lajikkeista Suomessa on vuodelta 1894, mutta on todennäköistä, että lajike on kulkeutunut Suomeen 1800 luvun alkupuoliskolla Viipurin (ja todennäköisesti Viipurin linnan puutarhan) kautta

Kaikille Kaneleille on tyypillistä voimakas kanelimainen tuoksu ja aromi, mitä ei missään muissa omenissa ole. Edelleen tyypillistä on valtavan hyvä ilmastollinen kestävyys ja kohtalaisen hyvä terveys. Tämän vuoksi hyvin suuri osa Suomen vanhoista omenapuista on kanelilajikkeita. Punakaneli on meillä edelleen kauppalajike. Joskin ominaisuuksiltaan parhaat kanelit löytyvät vanhoista puista, sillä voimakkaasta lisäyksestä johtuen monet Kanelikannat ovat taantuneita.

7. Omenanäytteesi

Ompu 1

Lajike on Bergius

Bergius on Säfstaholm lajikkeen täyspunainen muunnos. Syntytarinassa kerrotaan, että Tukholman lähellä P J Bergiuksen puutarhan Säfstaholm puun yksi oksa alkoi yllättäen tuottaa täyspunaisia hedelmiä, jotka kaikilta muilta ominaisuuksiltaan olivat Säfstaholmin kanssa identtisiä. Muutosta pidettiin silloin ihmeenä. Nytemmin tiedetään, että kyseessä oli ns. versomutaatio. Tästä oksasta ovat kaikki Bergiuslajikkeen puut saaneet alkunsa.

Tässä Säfstaholmin tarina:

Lajike on kotoisin läntisestä Södermanlannista Ruotsista. Emopuu on saanut alkunsa Sävstaholmin tilan puutarhassa tehdystä siemenkylvöstä 1830. 1850-luvulla lajike, jota pidettiin erittäin hyvänä, levisi koko Ruotsiin aina Pohjanlahden perukoita myöten. Norjassa lajiketta tavattiin jo 1860 Aasin maatalouskorkeakoulussa. Lajike yleistyi nopeasti Norjaan saavuttaen hyvän kauppamenon maineen. Tanskaankin lajike levisi, mutta siellä siitä ei kehittynyt menestystä.

Suomeen lajiketta on istutettu ainakin Turun seudulle 1870-luvulla. Suomen ensimmäinen omenatutkija, pomologi **Alexandra Smirnoff** kertoo kirjassaan ”*Suomen pomologiian käsikirja*” v 1894 ”että harvat omenapuut ovat niin lyhyessä ajassa saavuttaneet sellaista levikkiä kuin tämä. Pomologi *Heikell* kertoo 1907 Säfstaholmin olevan yleinen Tampere-Mikkeli-Savonlinna linjaa myöten. 1929 omenalajiketutkimuksessa Säfstaholm sijoittui 10 yleisimmän listalle Etelä-Suomessa. Myöhemmin lajike väistyi lähinnä sen kauniimman punaisen värimuunnoksen *Bergiuksen* tieltä, mutta on sitä saatavissa taimina vieläkin joistakin taimitarhoista.

Lajiketta pidetään hyvänä kesäomenana kotipuutarhoissa ja ennen muuta se on eronomainen pölyttäjälajike kaikille aikaisin kukkiville omenapuille.

Ompu 2

Lajike on Gyllenkrokin Astrakaani

Lajike on ruotsalainen. Syntypaikkana pidetään Fågelvikin kartanon hedelmätarhaa (Kalmarin lääni), jossa sen oletetaan syntyneen venäläisen valkean astrakaanin siemenestä 1800-luvun alkupuoliskolla. Fågelvikistä se ”keksittiin” 1850 tienoilla. Tukholmalainen Experimentalfältetin puutarha alkoi lisäämään lajiketta 1863 omista suurista emopuistaan. Nimensä Gyllenkrok lajike sai tietyvästi kartanossa pitkään oleskelleen Gyllenkrok-nimisen aatelismiehen mukaan. Vasta vuosisadan lopussa lajike huomattiin yleisemmin ja se levisi Tanskaan ja Norjaan.

Suomeen ensimmäiset 2 puuta saatiin suoraan Experimentalfältetin kartanon taimistosta. Ne istutettiin Mustialan havaintotarhaan Tammelan pitäjään, josta se levisi kaikkialle Etelä-Suomeen 1929 lajikkeiden yleisyystietojen mukaan lajike oli yleisyydessä 12. sijalla. Lajiketta pidetään erittäin hyvänmakuisena kestimuunnoksena, ja vanhastaan se olikin useiden Eteläisen Suomen kartanoiden ”vierasomenana”. Mallon pehmeiden ja pienehkön kokonsa vuoksi Gyllenkrok ei ollut hyvä kauppahedelmä ja sen vuoksi se on käynyt nytemmin harvinaisemmaksi, joskin se on vielä joidenkin taimistojen tuotanto-ohjelmassa.

Ompu 3

Lajike on Antonovka, kuten arvelitkin

Lajike on kotoisin Ukrainasta ja on Venäjän vanhimpia ja kuuluisimpia lajikkeita. Suurisatoisena ja terveenä ja erinomaisena talouskäyttöhedelmänä se on levinnyt kaikkiin maapallon hedelmäviljelymaihin. Suomeen ensimmäiset Antonovkat on istutettu Valamon luostariin n. 1840. Hyvin vanhoja Antonovkaistutuksia pomologi Smirnoff kertoo n 1900 löytäneensä Viipurin läänistä ja Uudeltamaalta, erityisesti Artjärveltä.

Nyttemmin Antonovkan suosio on jo vähentynyt. Sitä on korvattu mm oletetulla Antonovkan ja Åkerön risteymällä, joka on nimetty lajikkeeksi Lepaan Liereä. Uusimmat Antonovkajalosteemme (Lobo x Antonovka) ovat suomalaiset Konsta ja Juuso nimiset lajikkeet.

Antonovkan puuaines on aika kovaa ja vastustuskykyistä lahoamista vastaan, mutta voisit kuitenkin jollakin koukulla kaivella kolojen välitunnelista lahonnutta puumössöä pois. Lahopuu pitää oaikan kosteana ja edistää lahosienen leviämistä.

Omppu 4

Näytteessä on kahta lajiketta. Yksi Kaneli ja kaksi Sokerimironia. Kaneli on kaiketi tullut vahingossa mukaan.

Sokeri-Miron, Mironovka. Lajike on hyvin vanha venäläinen, sen syntytarinaa ei tunneta. Suomessa ensimmäinen kirjallinen maininta lajikkeesta on vuodelta 1894, jolloin Pomologi Smirnoff arvelee puuta viljellyn Uudella maalla jo 1870- luvulla. Karjalan kannaksella ehkä jo 100 vuotta aikaisemminkin. Vuosisatamme alussa se oli yleisimpiä omenalajikkeitamme. Ollen nyt jo jäänyt yleisestä taimimyynnistä pois. Lajikkeen ongelmaksi koitui kovin korkkiutunut ja halkeileva kannan seutu ja maussa varsinkin kuivien kesien jälkeen oleva tuntuva karvaus.

Sokerimironia parempi, hyvin samanlainen ja yhtä talvenkestävä lajike on Sokerimironin siemenestä kehittynyt Kersti niminen lajike.

Sokeimiron ei ole puhdas lajike vaan paremminkin sekanta, jonka eri yksilöt poikkeavat toisistaan.

Omppu 5

Lajike on Punakaneli

Kaikki Kanelit ovat venäläistä alkuperää. Oletetaan niiden syntyneen 1700 luvulla Novgorodin – Pskovin alueella. Alkumuoto on kulkenut meillä nimellä Ananas kaneeliomena. Siitä on jo emämaassaan syntynyt erilaisia värimuunnoksia mm Pskovin punainen, jota pidetään punakanelin emolajikkeena. Keltainen, jossa punaisia tai oranssisia viiruja, kulkee meillä nimellä Keltakaneli. Ensimmäinen kirjallinen maininta mainituista lajikkeista Suomessa on vuodelta 1894, mutta on todennäköistä, että lajike on kulkeutunut Suomeen 1800 luvun alkupuoliskolla Viipurin (ja todennäköisesti Viipurin linnan puutarhan) kautta

Kaikille Kaneleille on tyypillistä voimakas kanelimainen tuoksu ja aromi, mitä ei missään muissa omenissa ole. Edelleen tyypillistä on valtavan hyvä ilmastollinen kestävyys ja kohtalaisen hyvä terveys. Tämän vuoksi hyvin suuri osa Suomen vanhoista omenapuista on kanelilajikkeita. Punakaneli on meillä edelleen kauppalajike. Joskin ominaisuuksiltaan parhaat kanelit löytyvät vanhoista puista, sillä voimakkaasta lisäyksestä johtuen monet Kanelikannat ovat taantuneita. Tämä sinun puusi edustaa Punakanelia aidoimmillaan.

8. Omenanäytteesi

Lajike on Punakaneli

Kaikki Kanelit ovat venäläistä alkuperää. Oletetaan niiden syntyneen 1700 luvulla Novgorodin – Pskovin alueella. Alkumuoto on kulkenut meillä nimellä Ananas kaneeliomena. Siitä on jo emämaassaan syntynyt erilaisia värimuunnoksia mm Pskovin punainen, jota pidetään punakanelin emolajikkeena. Keltainen, jossa punaisia tai oranssisia viiruja, kulkee meillä nimellä Keltakaneli. Ensimmäinen kirjallinen maininta mainituista lajikkeista Suomessa on vuodelta 1894, mutta on todennäköistä, että lajike on kulkeutunut Suomeen 1800 luvun alkupuoliskolla Viipurin (ja todennäköisesti Viipurin linnan puutarhan) kautta

Kaikille Kaneleille on tyypillistä voimakas kanelimainen tuoksu ja aromi, mitä ei missään muissa omenissa ole. Edelleen tyypillistä on valtavan hyvä ilmastollinen kestävyys ja kohtalaisen hyvä terveys. Tämän vuoksi hyvin suuri osa Suomen vanhoista omenapuista on kanelilajikkeita. Punakaneli on meillä edelleen kauppalajike. Joskin ominaisuuksiltaan parhaat kanelit löytyvät vanhoista puista, sillä voimakkaasta lisäyksestä johtuen monet Kanelikannat ovat taantuneita.

9. Omenanäytteesi

Näyte 1/3 Minttu

Ei ole mikään nimetty lajike, vaan siemensyntyinen puu. Voit siis mimetä Mintuksi.

Näyte 2/3 Herkku

Lajike on Sariola

Lajike on suomalainen. Se on syntynyt Eräjärvellä Nisulan talossa. Tarkkaa syntyaikaa ei tiedetä, mutta todennäköisesti 1800-luvun lopussa. Paroni L. Gripenberg antoi 1927 lajikkeesta hyvin myönteisen lausunnon: ”Se on kaikissa suhteissa erinomainen ja omenat säilyvät maaliskuuhun saakka”. 1934 puutarhateknikko T Silén kirjoitti, että puita on istutettu Liedon pitäjään niin paljon, että siellä tuskin muita lajikkeita esiintyykään. Kun puut alkoivat kukkia, ei yksikään niistä tehnyt hedelmää. Omistajat alkoivat hakata niitä pois, kunnes selvisi, että Sariola tarvitsee ehdottomasti pölyttäjälajikkeen, koska sen siitepöly on itämätöntä.

Sariolan sato alkaa aika myöhään, mutta on sittemmin ainakin kohtalainen, jos pölytys saadaan onnistumaan. Hedelmät ovat syöntikunnossa jo syyskuussa, mutta säilymiskyky on hyvä. Lajike on hyvin terve ja pakkasenkestävä koko maassa. Maustaan Sariola on saanut korkeimman mahdollisen makulausekkeen aikoinaan. ”Korkealaatuinen herkkuhedelmä”.

Näyte 3/7

Lajike on Åkerö

Åkerö on lähtöisin Ruotsista Södermanlannin läänistä Åkerön tilalta, jossa sen oletetaan syntyneen 1750 luvulla kreivi C.G Tessinin tilalla.. Ruotsissa lajike yleistyi viljelyyn 1800 luvun

loppupuolella. Suomen etelärannikolle sitä istutettiin 1850 luvulla. 1929 tilaston mukaan se oli Suomen kolmanneksi suosituin omenalajike. Nykyisin se on edelleen kauppaomenalajikkeena meillä, mutta sen viljelyosuus on jatkuvasti pienentynyt. Åkeröä pidetään eräänä herkullisimmista talviomenistamme. Sitä vaivaa kuitenkin sadon jaksottuminen eri vuosille. Hyvän satovuoden jälkeen on pari huonoa satovuotta. Edelleen se on altis ns. tuppilohomeelle, joka pilaa omenaa säilytyksen aikana sisältä päin. Hedelmät pitää poimia puusta jo syyskuun lopulla, sillä hedelmät eivät siedä yli -4 asteen pakkasta. Hedelmät jälkikypsytetään 1-2 kuukautta viileässä ja ilmavassa paikassa. Ovat silloin tosi herkullisia.

Perinteisesti Suomessa on ollut tunnettuna Keltainen Åkerö ja Punainen Åkerö, joka saa kypsyyssään tiilenpunaisen värityksen. Uusin tulokas Åkerörintamalla on Hasselin Åkerö, joka saa aivan punaisen värityksen. Sitä alkaa olla saatavilla taimimyymälöissä. Kauppaa varten omenaa viljelevät tuottajat ovat istuttaneet tätä Hasselia tarhoihinsa viime vuosina runsaasti.

10. Omenanäytteesi

Lajike on Syysjuovikas (vanhalta nimeltään Syysviiru)

Lajikkeelle on tyypillistä: sivukuvassa lievästi kantaan päin suippeneva muoto, miltei täyttynyt vihertävänruskea kantakuoppa, silmäkuoppa on laaja ja otsapenger kyhmyinen. Lehdet leveähköt ja alapinnalta harmahtavat.

Syysjuovikas-lajiketta pidetään venäläisenä, sillä vanhimmat havainnot lajikkeesta on saatu Taraskoje Selon kuninkaallisesta hedelmätarhasta (Pietarin lähellä). Siellä sen nimi oli *Simnoje polosatoje*. Ruotsiin lajike levisi ymppioksina 1865 ja Amerikkaan 1880. Saksassa lajiketta on viljelty nimellä *Herbststreifling*. Suomessa lajiketta on viljelty jo 1900-luvun alussa, eritoten Itä-Suomessa, jonne taimiaineisto on tullut Venäjältä. Vuoden 1928 tuhotalven jälkeen Syysjuovikas oli kymmenen yleisimmän lajikkeen joukossa.

Lajike on hyvin talvenkestävä ja terve. Puu on tanakka ja lujarakenteinen. Lajikkeesta on kehittynyt miltei täyspunainen muunnos, joka on saanut nimekseen *Luotsi*. Luotsia löytyy jokunen puu Lohjalta.

11. Omenanäytteesi

Näyte 1/5

En tunnista miksiäkään nimetyksi lajikkeeksi. Kyseessä on siemensyntyinen puu. Hedelmän malto on karkearakkeista ja kovaa, hyvin mehukasta. Haploakin on sopivasti, samoin makeutta. Omena on erinomainen hillo- tai mehuomena. Vaikka malto on kova, kuin talviomena Åkeröllä alkaa hedelmä olla jo kypsä, koska siemenet ovat jo ruskeat.

Näyte 2/5

Lajike on mitä todennäköisimmin Kavvlås

Lajike on syntynyt Ruotsissa. Kenraalimajuri von Esses löytyi tämän isohedelmäisen puun omistamansa Kavlåsin talon veräjän vierestä v. 1830. Aluksi lajiketta kutsuttiinkin Ruotsissa *Portäpple*, (veräjäpuu). Suomessa lajiketta on ollut ainakin jo 1895. Nykyisin lajike esiintyy enää harvinaisuutena eikä se ole yleisessä taimimyynnissä.

Prof. Meurman mainitsee kirjassaan: Suomen hedelmäpuut ja viljellyt marjat mm: ”Myös Kuopion hedelmäviljelijäin yhdistyksen puutarhaan oli samoihin aikoihin (1895) istutettu Kavlås-puita, ja ne menestyivät sinne istutetuista puista kaikkein parhaimmin.”

Näyte 3/5

Lajike on Wealthy (Veltti)

USA:n Minnesotassa hedelmäviljelijä P.M.Cideon on tämän lajikkeen alullepanija. Hän kylvi v. 1860 paratiisiomenan siemeniä, josta taimikosta vain tämä jäi pakkastalvien jälkeen henkiin. Lajike levisi nopeasti ilmastoltaan epä-edullisille paikoille ja 1800 luvun lopulla se oli yleisimpiä omenalajikkeita Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Englantiin ja Ruotsiin lajike saapui 1880. Suomessa lajiketta kokeiltiin ensiksi Mustialan havaintotarhassa Tammelassa v 1906 sittemmin tehtiin jo mittavia istutuksia Hapenensaaren ja Ala-Lemun hedelmätarhoihin. Suomessakin lajike levisi harvinaisen nopeasti, sillä 1929 tarkastuksissa todettiin Wealthyn olevan suosittuun luokkaan kymmenennellä sijalla. 1935-1955 lajike oli Antonovkan ohella suosituin talvilajikkeemme.

Nyt lajikkeen suosio on jo laskenut ja sen taimituotantokin jo lähes loppunut. Tavallaan vahinko, sillä ainakin näin hienoa ja aitoa Wealthy kantaa kannattaisi kyllä lisätä. Venäjällä uusissa lajikejalostuksen risteytyksissä Wealthya on käytetty runsaasti. Lajikkeen geenistöä pidetään arvokkaana.

Näyte 4/5

Lajike on sama kuin 3/5, eli Siis Wealthy

Näyte 5/5

Tämäkin on Wealthy

Mökin puidenistuttajaomistaja on tainnut olla oikea Velttifani.

12. Omenanäytteesi

Lajike on Syysjuovikas, vanhalta nimeltään Syysviiru.

Syysjuovikas-lajiketta pidetään venäläisenä, sillä vanhimmat havainnot lajikkeesta on saatu Taraskoje Selon kuninkaallisesta hedelmätarhasta (Pietarin lähellä). Siellä sen nimi oli *Simnoje polosatoje*. Ruotsiin lajike levisi ymppioksina 1865 ja Amerikkaan 1880. Saksassa lajiketta on viljelty nimellä *Herbststreifling*. Suomessa lajiketta on viljelty jo 1900- luvun alussa, eritoten Itä-Suomessa, jonne taimiaineisto on tullut Venäjältä. Vuoden 1928 tuhotalven jälkeen Syysjuovikas oli kymmenen yleisimmän lajikkeen joukossa.

Lajike on hyvin talvenkestävä ja terve. Puu on tanakka ja lujarakenteinen. Lajikkeesta on kehittynyt miltei täyspunainen muunnos, joka on saanut nimekseen *Luotsi*. Luotsia löytyy jokunen puu Lohjalta.

Puusi kaipaisi ilmeisesti aika voimakasta leikkausta. Tätä päättelen hedelmien pienestä koosta ja muutamasta omenarupiläiskästä muutoin terveessä lajikkeessa. Ensi kevättalvella voit poistaa latvuksesta n 1/3. Poista teräväkulmaiset oksat kokonaan, muista alaspäin roikkuvia oksanosia. Karsi myös liikaa tiheyttä.

Hyvä omenaharrastaja

Jos haluat korvata vaivannäköni, niin laita pieni summa alla olevalle tilille. Tili on perustamani stipendirahaston pääoman kartuttamistili. Rahastoa isännöi Viherympäristöliitto ry. Rahastosta tullaan sen tuotto jakamaan stipendeinä puutarha-alaa opiskeleville nuorille. Korostan, että lahjoitus ja euromäärä on täysin vapaaehtoinen.

Tili: Puutarhaneuvos Anssi Krannilan stipendirahasto
Pankki: Hirvensalmen osuuspankki
Tilin numero: FI50 5054 0220 0094 62

Terveisin

Anssi

